

FOKUS PÅ DOKUMENTAR

- DOKUMENTARGENRENS GRUNDFORMER

"Invisible" (foto: Erik Molberg Hansen)

INDHOLD:

1. Introduktion	1
2. Fag og mål	2
3. Kort om dokumentargenren.....	3
4. Fem dokumentariske grundformer.....	4
5. Iscenesættelse af fortællingen	6
6. Undervisningsforløbet	7
• "Nanook – kuldens søn"	8
• "Invisible"	10
• "I skjul".....	14
• "Fåret Colette"	17
• "Kan man dø i himlen?"	19
• "Helt ærligt, mor og far! – Helena - direktørens datter".....	24
• "Et øjeblik".....	27

Materialet er udarbejdet af Malene Rungvald Christensen

Redaktion Lise Brix Pape

Det Danske Filminstitut © 2011

Gothersgade 55 / 1123 København K / 3374 3540 / www.dfi.dk

INTRODUKTION

Materialet tager udgangspunkt i udvalgte filmklip fra syv forskellige dokumentarfilm for mellemtrinnet.

Der lægges op til selvstændige elevforløb på dfi.dk/elevdok1 og filmstriben.dk efter indledende gennemgang af to filmklip på klassen.

Ambitionen med forløbet er at styrke elevernes kendskab til dokumentarfilmgenrens grundformer, disses virkemidler og påvirkning af os, beskuerne. Eleverne vil stifte bekendtskab med dokumentarfilm som både skildrer hjemlige danske, men også globale problemstillinger.

Det overordnede formål er at nuancere en eventuel forestilling om, at dokumentarfilm skildrer den eneste 'sandhed' om en given sag. Ved at indføre eleverne i instruktørens valg af virkemidler og former er det ambitionen, at eleverne skal forstå, at dokumentarfilm er skabt ud fra en personlig fortolkning af virkeligheden. At der skabes en filmfortælling næsten på linje med fiktionsspilefilmens.

Denne udvidede lærervejledning er tilrettelagt, så læreren nemt kan støtte eleverne i deres selvstændige arbejde med forløbet. Læreren finder her i kort form den fornødne baggrundsviden om grundformerne, de udvalgte film og klip, og vejledningen er således ment, som en støttende opslagstekst.

Læreren vælger selv, hvilken af de foreslåede film eleverne skal opleve i sin fulde længde – enten på lærredet eller på computeren (evt. hjemme som lektie), eller blot se det foreslåede klip. Der er også henvisninger til andre gode film, som hører ind under grundformerne, men som ikke vil blive gennemgået her.

Alle de udvalgte film kan opleves på Filmstriben.dk, hvis skolen har abonnement. Eleverne kan med abonnementet også se filmene hjemme ved at bruge deres uni-login.

FAG OG MÅL

De præsenterede film vil kunne anvendes i dansk, i tværfaglige sammenhænge samt kristendom, hvor det at forholde sig til menneskelige relationer og verdens tilstand er i fokus.

Kristendom

I kristendom vil filmene give eleverne mulighed for at blive udfordret i forhold til punkt 3 i formål for faget kristendom: "Gennem mødet med de forskellige former for livsspørgsmål og svar, som findes i kristendommen samt i andre religioner og livsopfattelser, skal undervisningen give eleverne grundlag for personlig stillingtagen og medansvar i et demokratisk samfund." (Fællesmål II)

Dansk

Forløbet vil kunne anvendes i dansk, da film er en del af det udvidede tekstbegreb, hvor arbejdet med filmgenrer, dramaturgi, persontegning, filmens virkemidler og fortælle måder vil være naturligt. Hertil kommer sammenligning med andre teksttyper, tolkning og perspektivering.

I trinmål for dansk i 6. klasse fremgår det under **Sprog, litteratur og kommunikation** at undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til "at

- forklare samspillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- karakterisere og kunne anvende forskellige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion
- fortolke, perspektivere og forholde sig til andre udtryksformer ud fra både oplevelse og analyse
- kende betydningen af sproglige og stilistiske virkemidler
- finde og forholde sig til udtryk for værdier i andre udtryksformer
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i forskelligartede produktioner samt i dramatisk form"

Dette materiale om analyse af forskellige dokumentarfilm-former understøtter punkterne på en nem og tilgængelig måde. Det vil dog ikke præsentere eleverne for praktiske opgaver. Til gengæld er materialet en fin forløber for et praktisk dokumentarfilmforløb, hvor eleverne kan prøve kræfter med dokumentarfilmgenren, ved f.eks. at lave små dokumentariske kortfilm selv.

KORT OM DOKUMENTARGENREN

Dokumentarfilm fortolker noget, der er sket i virkeligheden. Da der er tale om *film*, kan det dog ikke sammenlignes med, hvad vi ser i TV-Avisen, Nyhederne eller i en aktuel TV-reportage. En dokumentarfilm er instruktørens *fortolkning* af virkeligheden.

En dokumentarfilm er lavet af en instruktør i en proces, som ofte kan være sammenlignelig med spillefilminstruktørens. Dokumentarfilminstruktøren bruger typisk flere år på sin film. Den kræver lang tids research og forberedelse og kan også kræve ligeså meget teknisk udstyr, som en spillefilm, for at opnå de helt rigtige effekter og virkemidler. Instruktøren får komponeret særligt musik, produceret plakater og tilrettelagt pressestrategi til PR for filmen. I dag vises flere og flere dokumentarfilm i biografen, da de i underholdningsværdi er kommet på linje med spillefilm, og derfor sælger billetter til et langt større publikum end før set.

Dokumentarinstruktørens proces

Det er almindeligt (og vigtigt), at instruktøren researcher på sin hovedperson og historie gennem længere tid. Der skabes et tillidsforhold til hovedpersonen, som instruktøren typisk starter med at filme med et lille videokamera, for at få et indtryk af, hvordan filmen kan komme til at se ud. Efter researchperioden skriver de fleste instruktører et slags manuskript, som hjælper dem til at få et overblik over scener og personer, som de gerne vil have med i den endelige film.

Overblikket hjælper dem også med at udelade nogle personer, omkring hovedpersonen, som der ikke er plads til i filmen. Inden instruktøren går i gang med at optage og skabe den egentlige film, er hun altså rigtigt godt forberedt.

En dokumentarfilm varer typisk mellem 10 og 60 min. Andre film, der tangerer kunsthøjeksperimenter kan være i blot et minut, eller op til flere timer i træk. Andy Warhols film "Empire" (1964) er en optagelse af Empire State Building i New York og varer hele 8 timer og 5 minutter.

Dokumentarinstruktørens drivkraft

Instruktørerne er typisk drevet af en dyb fascination af verden, vi lever i. Klassikerne blandt dokumentarfilm er ofte dem, der siger noget helt særligt eller generelt fællesmenneskeligt om det at være til, til alle tider. Til stor glæde, oplysning og inspiration for os, beskuerne.

FEM DOKUMENTARISKE GRUNDFORMER

Når instruktøren skaber sin film, kan hun vælge mange teknikker og fortællemåder, der understøtter historien på forskellig vis. Der er tale om at vælge en grundform, og så arbejde med dennes særlige elementer.

Det er disse valg af grundformer, eleverne skal undersøge, definere og arbejde med i det følgende.

Vi har udvalgt 5 grundformer, som vi synes kunne være spændende og relevante for eleverne at arbejde med på mellemtrinet i forbindelse med dokumentarfilmgenren. Det er meningen at læreren først gennemgår et -to filmklip samt definitionerne af de fem grundformer, inden eleverne 'slippes løs' og selv prøver at gå videre med at identificere grundformerne på egen hånd.

Til det formål kan læreren udprinte og uddele elevarkene, hvor definitionerne af grundformerne er omskrevet til mellemtrinnets elever.

Definition af de fem grundformer (til læreren)

1) Den klassiske

- Fremlæggelse af et problem – og ofte også af en løsning
- Klart og simpelt struktureret
- Alvidende fortæller
- Stærkt styrende voice-over
- Billedsiden er mest illustrativ

2) Den observerende form

- Forsøg på at indfange den "rå virkelighed"
- Ingen fortæller, ingen voice over
- Fluen på væggen
- Fokus på "det levede liv", og de magiske /sigende øjeblikke
- Åben form (tilskueren gives lov til at konkludere selv)

3) Den poetiske

- Ingen historie som sådan
- Fokus på sanselige og poetiske sider af virkeligheden – frem for konkret historie
- Æstetik og musik er ofte det centrale

4) Den personlige form

- Subjektivt fortalt (instruktøren er ofte selv synlig) – selvfremstilling
- Brug af filmiske virkemidler
- Fokus på den personlige historie
- Vi kommer tæt på det private

5) Den fiktive

- Nyere tendens, dog med rødder i 1960'erne
- Blanding mellem fiktion og fakta.
(Fx dramatiserede eller rekonstruerede historiske begivenheder, der ikke findes filmoptagelser af. Dramadokumentar)
- Problematisering af sandhedsfremstillinger

Definition af de fem grundformer (til eleverne)

1) Den klassiske grundform

- Filmen viser et problem – og giver ofte også en løsning
- Klar og simpel historie
- Voice-over stemme fortæller, hvad der sker
- Billederne viser bare helt enkelt, hvad der sker

2) Den observerende grundform

- Vi, beskuerne, må selv finde ud af, hvad filmen handler om.
- Vi er ligesom "fluen på væggen" – der ser tingene, som de sker.
- Ingen fortæller noget, ingen voice-over-stemme
- Vi oplever blot den "rå virkelighed"
- Vi oplever bare livet, som hovedpersonen lever det, og de særlige øjeblikke

3) Den poetiske grundform

- Ingen rigtig historie
- Specielle billeder
- Måske ingen hovedperson
- Musikken eller særlige lyde er tit ekstra vigtige

4) Den personlige grundform

- Instruktøren er ofte selv synlig i filmen – måske handler den endda om ham/hende selv.
- Filmen minder lidt om en spillefilm med særlige effekter
- Filmen handler om en meget personlig historie
- Vi kommer meget tæt på det private

5) Den fiktive grundform

- Ny slags moderne dokumentarfilm
- Filmen blander fiktion og fakta.
- Filmen bruger måske også tegnefilm, eller animation. Måske prøver den at genskabe noget, der ikke findes rigtige filmoptagelser af i virkeligheden. (Kan også kaldes dramadokumentar)
- Filmen prøver måske at afsløre løgne

ISCENESÆTTELSE AF FORTÆLLINGEN

'Show, don't tell'

Når filminstruktøren fortæller, gør hun det først og fremmest i billeder. Man har indenfor journalistik og i filmbranchen et udtryk og princip, som hedder 'Show, don't tell'. – Vis det, sig det ikke! Altså: vis det i billeder, sig det ikke (kun) med ord (voice over, replikker, tekster, etc.)

Vi oplever films billeder på en meget stærk måde, især når der er en hovedperson, som vi følger og identificerer os med. Flere og flere danske instruktører foretrækker at benytte grundformer, som lader hovedpersonerne opføre sig, som 'de plejer' i hverdagsituationer foran kameraet.

Når der bliver sat lyd (musik og effekter) til, understøttes og forstærkes billedoplevelsen yderligere. Vi glemmer os selv, og bliver til en vis grad forført af historien.

På TV fortæller journalister eller udvalgte vidner og eksperter os om en sags sammenhæng.

I dokumentarfilm kan der også forekomme interviews eller speak, men genren har gennem årene udviklet sig og benytter nu ofte de (traditionelt set) fiktive films virkemidler. Således kommer mange af dokumentarfilmens informationer til udtryk via fx billedvalg, kameraindstillinger og brug af lyd – og ekspliciteres altså ikke nødvendigvis i ord.

Hovedpersonen iscenesættes

Instruktøren iscenesætter og følger personerne i forskellige situationer, som klippes sammen på en særlig og tilsigtet måde, så personernes væremåder, facon og attitude får lov at 'tale for sig selv'. Instruktør og klipper er meget bevidste om, hvordan de kan manipulere klip, billede og lyd, så beskuerens egen fantasi og følelser kommer på arbejde.

Fastholdelse af beskuerens interesse

For at fastholde beskuerens interesse, skal denne kunne leve sig ind i, hvad filmens personer oplever, føler og tænker, og der skal være konflikter, som man skal forholde sig til. Hovedpersonen skal også gerne have en vilje og et mål med sine handlinger, så der skabes en motor, der driver historien frem. Instruktøren skal sørge for at gøre os nysgerrig på, hvordan filmen mon ender, og på hvordan hovedpersonen klarer sig.

Følelser og tanker, der måske aldrig bliver sagt højt og konkret i filmen, fornemmes og opleves på et dybere plan, der inddrager beskuerens personlige erfaringer og historie mere eller mindre bevidst.

Berettermodellen

Mange dokumentarfilm, næsten uanset grundform, bruger eller skeler til elementer fra berettermodellen. De er en måde at ordne filmens handling og dramaturgi på og skabe fremdrift og spænding på.

Det er derfor en god ide at kende til modellen, når man beskæftiger sig med filmanalyse, næsten uanset genren.

Det kan være en anelse for kompliceret for især elever i de yngre klasser at forstå, men det er en god idé, hvis læreren kender principperne for modellerne.

I undervisningsmaterialet "Den gode historie på film" er der en god gennemgang af modellen:

- http://www.dfi.dk/boern_og_unge/undervisning/film-i-skolen/undervisningsmaterialer/temapakker/den-gode-historie---paa-film.aspx

UNDERVISNINGSFORLØBET

Det er en god idé at indlede forløbet med at spørge ind til elevernes viden om dokumentargenren overordnet set og få sat dette og genren på plads. Herefter bør princippet om 'Show, don't tell', som beskrevet ovenfor, kort forklares og berettermodellen evt. kort skitseres.

Gennemgå de to første filmklip sammen i klassen. Herefter arbejder eleverne selvstændigt videre på dfi.dk/elevdok1.

Det første filmklip er fra "Nanook - Kuldens søn".
Det andet filmklip er fra en meget anderledes film, "Invisible".

Eleverne kan arbejde selvstændigt, når elevarkene med definitionerne på grundformerne til mellemtrinnets elever er uddelt, gennemgået og forstået. Pointér for eleverne, at mange film typisk låner fra flere grundformer, end kun én. Hvilket f.eks. gælder for "Invisible".

Dokumentarfilmene

Gennemgås fælles i klassen:

- **"Nanook- Kulden søn" (1922)**
- **"Invisible" (2004) – klip 1**

Selvstændigt elevarbejde på dfi.dk/elevdok1:

- **"Invisible" (2004) – klip 2**
- **"I skjul" (2002)**
- **"Fåret Colette" (2008)**
- **"kan man dø i himlen?" (2005)**
- **"Helt ærligt, mor og far! – Helena - Direktørens datter" (2008)**
- **"Et øjeblik" (1999)**

UNDERVISNINGSFORLØBET - "NANOOK - KULDENS SØN"

"Nanook - kuldens søn"

Dansk tekst, Stumfilm, Sort/hvid
Dokumentar, 1922, 1t 5min
Af Robert J. Flaherty

Forløbet lægger ud med et underholdende klip fra en klassiker, som er en af de helt markante dokumentarfilm, produceret før talefilmens gennembrud.

Om filmen

Instruktøren af en af verdens første dokumentarfilm, "Nanook - kuldens søn", var amerikansk og hed Robert J. Flaherty. Han fulgte i mange måneder fangeren Nanook og hans store familie for at vise verden, hvordan man lever og overlever i det kolde Nordcanada.

"Nanook - kuldens søn" er et tidligt eksempel på, hvordan dokumentarfilmsinstruktøren iscenesætter sin fortælling. Robert J. Flaherty bad bl.a. Nanook og hans familie om at gøre bestemte ting foran kameraet, så han kunne få den fortælling og de billeder med hjem, som han gerne ville have. Det var før talefilmens indførelse, så han skrev små tekster om, hvad der skete i filmen, som han satte ind mellem optagelserne med jævne mellemrum.

Der er dog ingen tvivl om, at filmen giver et meget godt billede af, hvordan livet var i Nordcanada omkring 1920.

Den klassiske grundform

Filmene tilhører den klassiske grundform, da fortællingen er karakteriseret ved:

- Fremlæggelse af et problem – og ofte også af en løsning
- *Altså hvordan man overlever i Nordcanadas kulde.*
- Klart og simpelt struktureret
- Alvidende fortæller
- *Instruktøren Robert F. beskriver levevilkårene i tekstform*
- Stærkt styrende voice-over
- *Igen instruktørens tekster undervejs i filmen*
- Billedsiden er mest illustrativ
- *Kameravinklen registrerer mest, hvad der sker, men er ikke medfortæller på historien, som vi ser det i dag, hvor kreativ kameraføring, synsvinkler og billedkomposition fortæller 'uden ord'. ('Show, don't tell')*

Info til læreren om film og klip

Filmklip: Ankomst i kajak (00-5.40)

Klippet beskriver først, hvor vi er i verden. Efter noget info ser vi for første gang Nanook og hans familie. Vi ser deres ankomst til bredden i kajak. Det sjove ved dette klip er, at der bliver ved med at stige børn og voksne ud af kajakens dyb, - oven i købet en hund! Det minder lidt om en scene, hvor nogen prøver at sætte en verdensrekord, og virker derfor meget humoristisk på beskueren.

Tekst og opgaver til eleverne på dfi.dk

Det første filmklip, I skal arbejde med er fra en dokumentarfilm, der hedder "Nanook - kuldens søn". Filmen er lavet for ca. 90 år siden. Helt tilbage i 1922, da jeres oldeforældre var børn.

Der var ingen tale eller lyd på film dengang. I 1979 lagde man musik på filmen.

Film kostede mange penge dengang. Der var nemlig rigtigt sølv i filmrullerne. I dag optager man digitalt, det er meget billigere.

Filmen handler om fangeren, Nanook, og hans familie - eskimoer i det kolde Nordcanada.

Klip fra "Nanook - kuldens søn": Ankomst i kajak

Filmklippet viser blandt andet Nanook og hans families ankomst til bredden med deres kajak.

- [Klik her og se filmen fra 00:00 - 05:40](#)

Opgaver

1. Beskriv hvad vi ser i filmens start?
2. Hvilken grundform har denne film?
3. Beskriv hvor kameraet står, når det filmer Nanook, der ankommer med familiens kajak.
4. Hvis det var en moderne film, hvor mange steder kunne man så også have filmet scenen fra?

UNDERVISNINGSFORLØBET - "INVISIBLE"

"Invisible"

Uden tale, i farver, sort/hvid
Dokumentar, 2004, 11 min
Af Cassandra Wellendorf.

Om filmen

Filmen har ikke én hovedperson, men skildrer en masse personer, som i filmen bliver en slags bipersoner til hinanden. Instruktøren har sat sig for at undersøge menneskers måde at agere i 'det fælles rum', når de venter ved et offentligt busstoppsted. Ingen taler med hinanden direkte, men alle påvirker hinandens adfærd og kropssprog. Bevægelserne synkroniseres indimellem. Vender én person hovedet, så gør sidemanden det også lige efter.

Instruktøren har i de udvalgte filmklip ordnet sine optagelser efter hvad folk gør ens. Klippene kommer på rad og række og viser forskellige mennesker, der gaber ens, vender hovedet ens, piller ved deres tasker, eller vender sig fra kameraet på samme måde.

En blanding af den poetiske og den observerende grundform

"Invisible" hører ind under følgende to grundformer, der er kendetegnet ved:

Den poetiske grundform

- Ingen historie som sådan
- Fokus på sanselige og poetiske sider af virkeligheden – frem for konkret historie
- Æstetik og musik er ofte det centrale

Den observerende form

- Forsøg på at indfange den "rå virkelighed"
- Ingen fortæller, ingen voice over
- Fluen på væggen
- Fokus på "det levede liv", og de magiske /sigende øjeblikke
- Åben form (tilskueren gives lov til at konkludere selv)

Info til læreren om film og klip

Filmklip 1: Fremmede mennesker gør ens bevægelser (5:05-6.50)

I dette klip fokuserer vi på mennesker omkring et budstoppested, der gør ens bevægelser og kigger på hinanden. Man ser folk, der gaber på næsten samme tid, folk der vender hovedet, eller vender sig fra kameraet synkront.

Vi fokuserer også på lydenes effekt. Skru derfor godt op for lyden, så eleverne kan høre både musik, by-støj og de små nære intime og umærkelig lyde af folks bevægelser i filmen. Det kan fx være lyden af stof, når folk klør sig, eller det lille dump fra en cigaret, som askes og et armbånd der ringler.

Instruktøren har zoomet ind på mennesker, der ikke ved, at de optages på film. Men effekten ved disse små intime lyde er, at vi beskuerer alligevel føler, at vi kommer helt tæt på de skildrede mennesker, selvom kameraet i virkeligheden står så langt væk, at vi normalt ikke ville kunne høre de små intime lyde.

Der er tale om effektlyde, som er skabt og lagt på filmen senere hen i processen. De små bevægelseslyde er altså ikke lyde fra optagelsen, men konstruerede lyde. Rådhusklokkerne, som ringer midt i det hele, er også lyde, der er lagt på senere hen i skabelsen af filmen.

Den almindelige bystøj, som vi også kan høre, ville i virkeligheden have overdøvet de små umærkelige lyde. Bemærk også "musikken", der ind i mellem toner frem og lyder underlig, knirkende og hylende eller varslende. Den er ikke rar. Den har instruktøren brugt for at beskrive, hvordan folk har det svært med den intime situation tæt på andre fremmed mennesker.

Filmklip 2: Musikkens indflydelse på filmen og beskueren (00:22 - 01:33)

De fleste optagelser af menneskerne i dette klip er optaget set bagfra eller halvvejs vendt væk eller skjult bag noget i forgrunden. Man ser kun en enkelt piges lidt skræmmende ansigt forfra 'i fuldt billede' inden hun 'rives/køres væk' fra os. Det ser ud som om, at dette billede af en pige i en passerende bus er optaget fra en anden bus gennem et busvindue.

Senere i klippet ser vi i *fast motion* nærbilleder af busser, der kører forbi, eller det er snarere farven gul på bussens side, der flyver forbi vores blik. Mange klip af dette er sat sammen til lyden af en række dybe og 'flaprende' toner, som giver associationer til travlhed og små-kaotisk stemning i en by midt i myldretiden.

Tekst og opgaver til eleverne på dfi.dk

Denne film hedder Invisible, som betyder 'usynlig'.
Filmen viser hvordan mennesker opfører sig, når de er tæt på andre, fremmede mennesker ved et busstoppested. Personerne føler sig måske lidt generte eller utilpas, fordi de sidder tæt ved mennesker, som de ikke kender. Pludselig gør de de samme bevægelser som dem, eller de holder øje med de andre omkring dem.

Klip 1 fra "Invisible": Fremmede mennesker gør ens bevægelser

- [Klik her og se filmen fra 05:05-6:50](#)

Opgaver

1. Hvilke grundformer tilhører filmen? (Der er flere end én grundform).
2. Hvorfor hedder filmen "Usynlig"? - Hvem er usynlig?
3. Se gerne klippet flere gange. Beskriv hvilke lyde, vi hører.
4. Beskriv hvordan I synes billede og lyd hænger sammen.

Klip 2 fra "Invisible": Fokus på lydene

Der er ikke nogen, der taler sammen i filmen. Så instruktøren bruger i stedet lyde og musik til at fortælle sin historie og skabe en stemning.
Lyt nøje efter lydene. Tænk over hvad de betyder for vores oplevelse af billederne.

- [Klik her og se filmen fra 00:22 - 01:33](#)

Opgaver

1. Beskriv hvad vi ser klip for klip? (Stop filmen hver gang der kommer noget nyt.)
2. Beskriv hvilken stemning musikken og lyden af regn sætter os i, når vi ser på billederne.
3. Hvorfor ser vi mon nogle af billederne i fast motion (altså modsat slow motion)? Hvilken stemning skaber det med lydene, når billederne samtidig går hurtigt?

Uddybende materiale

Museet for Samtidskunst om "Invisible" og Cassandra Wellendorf

Læs Museet for Samtidskunsts pressemeddelelse om filmen og dens instruktør på kopenhagen.dk:

- http://www.kopenhagen.dk/fileadmin/oldsite/presse/presse2004/2_3/synspu05.html

Kassandra Wellendorf dvd-antologi

Filmen er anden del af trilogien "Mismetings", og den indgår på dvd i antologien "Kassandra Wellendorf - 4 værker".

Antologien rummer udover "Invisible", kortfilmene:

- "Close" (om kroppes intimitet)
- "Landskaber" (natur)
- "Outside", en skælmisk film om menneskets adfærd i den storslåede natur.

Alle film kan ses på filmstriben.dk

UNDERVISNINGSFORLØBET - "I SKJUL"

"I skjul"

Danske undertekster, spansk og svensk tale
Animation, 2002, 7 min

Af Hanna Heilborn, David Aronowitsch, Mats Johansson

Animation: Jonas Moberg, Flemming Borgen

Om filmen

Animeret film baseret på en autentisk båndoptagelse af en samtale med en børneflygtning. Giancarlo er fra Peru og har i to år levet under jorden i Sverige, hvortil han blev hentet af sine forældre efter i et år at have været overladt til sig selv i Peru.

Interviewet på lydsiden er foretaget i august 1999. På det tidspunkt er Giancarlo 12 år og har stadig ikke fået opholdstilladelse. Selv om han svarer roligt på interviewerens spørgsmål om tiden som gadebarn i Peru og den aktuelle situation, fremgår det, at drengen er ved at være desperat over sin situation. Kombinationen af den dokumentariske lydside og de animerede billeder skaber et markant nærvær omkring hovedpersonens lydefri svenske diktion, samtidig med at historiens almenlydighed påpeges.

Den fiktive grundform

I Skjul er et eksempel på den fiktive form, hvor man blander fiktion/fakta og dramatiserer noget, som der reelt ikke findes filmoptagelser af.

Info til læreren om film og klip

Filmklip 1: Filmens start (00:00 - 02:34)

Vi ser starten på filmen om Giancarlos historie. Klippet slutter med, at animationsbilleder krydsklippes med virkelige billeder af skolebørn. Giancarlo fortsætter med at være animeret, måske for genkendelsens skyld, men sikkert også for at beskytte den virkelige Giancarlo. Det forstærker dog fremmedgørelsesfølelsen, som drengen selv beskriver, at han har i forhold til de andre 'normale' børn. Han er 'udenfor', fordi han lever under jorden på flugt fra de svenske myndigheder. Dette understreges af en hviskende lyd' mens vi ser ham i animeret form i et klasseværelse med virkelige (billeder) af rigtige børn. Lyden understreger Giancarlos frygt for at de andre hvisker om ham, blandt andet fordi han ikke kan fortælle dem, hvor han bor.

"I Skjul" er et godt eksempel på en dokumentarfilm med et meget moderne udtryk, som støtter genrens grundform flot. Animationsfilm, bliver i højere og højere grad brugt til at beskrive virkeligheden med. Især om problematiske emner, der kan svære at se på direkte, eller fordi man ikke har været i stand til at optage virkelige billeder af det. Man bruger derfor animationen til at dramatisere det med. Det kan fx også bruges til at beskrive flashback med.

Filmklip 1: Giancarlos' flashback til gadelivet i Peru (03:15 - 05:08)

Giancarlo levede af at være skopudser i Peru, mens han ventede på at forældrene fik sparet nok penge sammen til at også han kunne komme til Sverige. Indimellem satte politiet efter ham og hans små 6-7-årige venner i gaderne i Peru (hvor de åbenbart ikke måtte være eller erhverve sig ved skopudsning.) Nogle gange fik politiet fat i de helt små, som blev sendt på børnehjem. Dette beretter Giancarlo om.

Man ser, hvordan venner og Giancarlos på en naturtro baggrund fortsat er skildret, som små tegnede porøse figurer, som politimændene nemt kan tage med deres store (virkelighedstro) fingerspidser og kan 'tabe igen', i overført betydning.

Tekst og opgaver til eleverne på dfi.dk

Filmen handler om 12-årige Giancarlos, der kommer fra Peru.

Han har i to år skjult sig i Sverige for de svenske myndigheder. Han har nemlig ikke lov til at bo der, da han ikke er svensker.

I et helt år måtte han klare sig selv i Peru, inden hans forældre kunne hente ham til Sverige.

Klip 1 fra "I skjul": Filmens start.

Giancarlo bliver interviewet af de svenske myndigheder. Klippet slutter med at animationsbilleder krydsklippes (blandes) med virkelige billeder af skolebørn. Giancarlo fortsætter med at være animeret (altså tegnet).

- [Klik her og se filmen fra 00:00 - 02:34](#)

Klip 2 fra "I skjul": Giancarlos flashback til gadelivet i Peru.

Giancarlo levede af at være skopudser i Peru, mens han ventede på, at hans forældre i Sverige fik sparet nok penge sammen til at hente ham til Sverige.

Indimellem kom politiet efter ham og hans små 6-7 årige venner på gaderne i Peru. De måtte ikke rende omkring, som de ville. Nogle gange fik politiet fat i de helt små, som så blev sendt på børnehjem. Men det skete heldigvis ikke for Giancarlo, som til sidst kom til Sverige.

- [Klik her og se filmen fra 3:15 - 05:08](#)

Opgaver

1. Hvilken grundform/hvilke grundformer tilhører filmen?
2. Beskriv de forskellige typer billeder, som vi ser?
3. Hvorfor tror I, at Giancarlo fortsætter med at være en tegnet figur, når vi ser andre 'virkelige' børn i filmen?
4. Giv eksempler på hvordan instruktøren viser os, hvad Giancarlo føler.

Supplerende materiale

Undervisningsmateriale til "Slaver" og "I skjul"

DFI har i samarbejde med Amnesty International udarbejdet undervisningsmateriale til de to animerede dokumentarfilm, "Slaver" og "I skjul":

- http://www.dfi.dk/boern_og_unge/undervisning/film-i-skolen/undervisningsmaterialer/temapakker/slaver-og-i-skjul.aspx

En anden mulig film er "Slaver", som også er en animations-dokumentarfilm. Den er mere voldsom i sin fortælling, men kan også anbefales.

"Slaver" er medtaget i "Fokus på dokumentar"-materialet til udskolingen.

Undervisningsmateriale om temaet børn og krig

DFI har i samarbejde med Dansk Røde Kors udarbejdet et undervisningsmateriale over temaet børn og krig:

- http://www.dfi.dk/boern_og_unge/undervisning/film-i-skolen/undervisningsmaterialer/temapakker/boern-og-krig.aspx

UNDERVISNINGSFORLØBET - "FÅRET COLETTE"

"Fåret Colette"

Dansk
Dokumentar, 2008, 15 min
Af Adam Schmedes

Om filmen

En dokumentarfilm om får! 'Hovedpersonen /-dyret' er Colette, som hurtigt er på benene, efter hun er blevet født. Hele fåreflokken skal nemlig op i bjergene, hvor de er på græs sommeren igennem. Turen er hård og Colette bliver kørt noget af vejen. Der kommer flere får til, og til sidst er der mange tusinde dyr i flokken. Colette skal have nummer i øret, og for renheds skyld klippes halen af. Sidst på året begynder turen tilbage til gården. De voksne får skal klippes. Colette kommer ud på en ny køretur, denne gang sydpå.

På en ligefrem og humoristisk måde giver Adam Schmedes' tre film om pletsoen Stine, fåret Colette og tyrekalven Ferdinand, et billede af, hvad det vil sige at være et bondegårdsdyr. Dyrene er hovedpersonerne.

Ofte laver instruktører film om mennesker, men i denne film er det altså om et får, som vi følger tæt, og som har næsten menneskelige karaktertræk og følelser. En alvidende fortæller beskriver, hvad vi ser undervejs.

Den klassiske grundform

"Fåret Colette" tilhører den klassiske grundform, som er kendetegnet ved:

- Fremlæggelse af et problem – og ofte også af en løsning
- Klart og simpelt struktureret
- Alvidende fortæller
- Stærkt styrende voice-over
- Billedsiden er mest illustrativ

Info til læreren om film og klip

Filmen er blevet til i et samarbejde mellem flere lande, så der er både rem og seler på i forhold til at tydeliggøre handlingen. Det giver et lidt tungt og meget informativt udtryk, det mest udtalte af slagsen i dette materiale.

Det lille lam fødes. Og en speaker-stemme fortæller alt, hvad der foregår, imens man ser på det. Speaken overlader intet til fantasien. Det virker næsten som en slags "Show AND tell"-form. I stedet for den før beskrevet 'Show, DON'T tell!'-form

Filmklip 1: Filmens start (00:00-05:19)

Det lille lam fødes. Og en speaker-stemme fortæller alt, hvad der foregår, imens man ser på det. Speaken overlader intet til fantasien. Det virker næsten som en en slags "Show AND tell"-form. I stedet for den før beskrevet 'Show, DON'T tell!'-form.

Tekst og opgaver til eleverne på dfi.dk

Her er en helt anden type dokumentarfilm uden animation og effekter. Et lille lam fødes ind i en stor fåreflok. Det er Colette. Vi følger hendes liv på landet.

Klip fra "Fåret Colette": Colette fødes og vi følger hendes færden.

- [Klik her og se filmen fra 00:00 - 05:19](#)

Opgaver

1. Hvilken grundform har denne film?
2. Hvilken betydning har stemmen (speaken), der fortæller?
3. Sammenlign med når Giancarlo fortæller i "I Skjul". Hvad er forskellen på de to stemmer, og hvordan de virker på os?
4. Tænk på de andre film, som I har set. Hvordan kunne instruktøren have fortalt sin historie, hvis der ikke måtte være en speak i filmen?
5. Beskriv, hvad det betyder for filmoplevelsen, at fåret Colette har et menneskenavn?

Supplerende materiale

Undervisningsmateriale til seks film om husdyr

Materialet er lavet i samarbejde med Skoletjenesten i Zoologisk Have i København:

- http://www.dfi.dk/boern_og_unge/undervisning/film-i-skolen/undervisningsmaterialer/temapakker/bondegaardens-dyr.aspx

UNDERVISNINGSFORLØBET - "KAN MAN DØ I HIMLEN?"

"Kan man dø i himlen?"

Dansk

Dokumentar, 05, 57 min

Af Erlend E. Mo

Om filmen

Jonathan er 11 år og tænker mere over tingene end de fleste af sin jævnaldrende. Da han var 8 år, begik hans far selvmord. Jonathan fik et chok, for faren var ikke særlig god til at tale om sine problemer. Ikke længe efter selvmordet får Jonathan konstateret knoglekræft og må i gang med en langvarig sygdoms- og behandlingsperiode. Vi kommer meget tæt på Jonathan og hans familie omkring ham. Vi ser hvordan han og familien tackler den sygdomsperiode, som han går igennem.

Med mod, humor, livskraft og åbenhed står Jonathan, hans mor og hans to brødre sammen om at arbejde sig igennem sorgen og sygdommen. Instruktøren Erlend E. Mo har med stor indlevelse fulgt familiens mentale og fysiske kamp gennem et helt år.

Erlend E. Moe har selv mistet sin far som barn. Han har konstrueret en meget stram fortælling fuld af små tableauer.

En blanding af den observerende og personlige grundform

"Kan man dø i himlen?" er et eksempel på en dokumentar, som benytter sig af elementer fra både den personlige og den observerende form. Scenerne fortæller os i billede og lyd om personerne. Der er ikke en alvidende stemme, som fortæller os, hvad vi skal vide. Det må vi selv udrede, af det vi er vidner til (observerende form). Selvom filmen forsøger at indfange den "rå virkelighed" (observerende form), så er der også tale om at instruktøren har iscenesat Jonathan i flere af situationerne og ladet ham tale til kameraet direkte eller læse op af sit brev til Gud. Der er gjort brug af mange virkemidler for at få det frem, som instruktøren gerne vil belyse (den personlige forms brug af filmiske virkemidler) og for at komme meget tæt på det private og personlige (personlige form).

Filmene handler godt nok ikke om instruktøren selv, som den personlige grundform plejer, men dog om et emne, som har berørt ham dybt, nemlig hans egen fars tidlige død. Desuden hører film, der belyser et større perspektiv (vi skal alle dø) ved at tage udgangspunkt i en menneskeskæbne eller en personlig historie også ind under den personlige form. Også selvom instruktøren ikke selv synligt indgår i fortællingen. (Kilde: Fat om Dokumentaren)

Den observerende form

- Forsøg på at indfange den "rå virkelighed"
- Ingen fortæller, ingen voice over
- "Fluen på væggen"
- Fokus på "det levede liv", og de magiske /sigende øjeblikke
- Åben form (tilskueren gives lov til at konkludere selv).

Den personlige form

- Subjektivt fortalt (instruktøren er ofte selv synlig) – selvfremstilling
- Brug af filmiske virkemidler
- Fokus på den personlige historie
- Vi kommer meget tæt på det private

Info til læreren om film og klip

I forskellige på hinanden følgende scener får vi en all round intro til Jonathan, hans brødre og historie (problem). Dette er i høj grad en film, som bruger flere billeder og iscenesættelser, ud fra show it-don't tell it-princippet til sammenligning med fx Fåret Colette, der har en alvidende udenforstående fortæller.

Filmklip: Filmens start (00:00-05:39)

Dette filmklip er udvalgt for at eleverne skal prøve at kategorisere og holde øje med flere forskellige former for "iscenesættelser".

De forskellige iscenesættelser, vi er vidne til i de første fem minutter, er:

- Jonathan der ligger med sine to brødre og kigger op på stjernerne, for at finde Karlsvognen. De taler om Gud og hvad der sker, når man dør. (Kan man dø i himlen? - funderer de/titlen)
- Så ser man vinterbilleder, træer og sne.
- Herefter Jonathans ansigt, der ser direkte tilbage på os, beskuerne.
- Så ser man hans hånd, fra Jonathans egen synsvinkel. Solen titter frem bag fingrene og senere bag nogle grene. Imens hører vi Jonathan 'læse op' af et brev til Gud om, hvad han var god til, før han blev syg.
- Mens han stadig læser op, ser vi ham med hår på hovedet spille fodbold (virker som et flashback, men er sikkert optaget efter han er blevet rask!)
- Oplæsningen ender med, at man konkret ser ham sidde og læse op, uden hår på hovedet. Han ender med at læse nogle spørgsmål op til Gud, blandt andet om han er bøsse og pige, "som nogen siger". Den humoristiske tone er lagt, der står i stærk kontrast til billedet af en meget syg dreng.
- Det var anslaget. Nu starter filmen for alvor med, at vi ser Jonathan ånde på et hospitalsvindue og skrive sit navn, mens det almindelige (raske) liv leves udenfor vinduet. Man ser gadeliv.
- Der klippes til et træ fuldt af blade, der blæser i vinden. Dette høres på trods af vinduet, som Jonathans ansigt er spejlet i, ovenpå træet. Vi hører lidt vemodig klavermusik.
- Så ser vi et foto af ham, hans (afdøde) far og broren, som Jonathan sidder og kigger på. Vi hører hans egen stemme fortælle om, hvordan han savner sin far.
- Hurtigt klippes til hospitalsgangen, som Jonathan besværet humper nedad. Man hører service, der skramler, leben og stemmer af andre på hospitalet. Der krydsklippes mellem Jonathan, der iagttager omgivelserne, og de andre børn på afdelingen.
- Vi følger så efter Jonathan, der kører af sted i hastigt tempo med sit stativ med drop.
- Herefter ligger han på hospitals sengen og fortæller i voice-over om sin kræftsygdom i hoften.
- Tilslut klippes til en konkret interviewsituation med ham, hvor han beskriver sygdommen med fagter og gestikulation, direkte til kameraet og beskueren.
- Det er altså først 5 minutter inde i filmen, at instruktøren bruger interview-formen.

Del eleverne op eller lad dem gense klippet 4 gange. Herefter skal de med egne ord fortælle, hvad de ser og hører, og hvorfor de tror, det er med i filmen?

Hav fokus på "Show it don't tell it-princippet", iscenesættelser, stemninger og lyde.

Filmklip: Mod filmens slutning (46:00 - 55:00)

Vi er med til det sidste besøg på hospitalet, hvor meldingen skal komme, om Jonathan er blevet rask. Morens og Jonathans ansigtsudtryk er fulde af angst og håb. Efter det positive budskab fra lægerne er der fest med familien. De spiller fodbold. Besøger farens gravsted. Jonathan kommer med voice-over udsagn om, hvordan man skal løse sine problemer og komme videre.

Til sidst går han gennem en smuk gul raspmark, der signalerer glæde, vækst, fremtid og håb og skaber en flot og livfuld 'happy ending' på en meget bevægende film om døden.

Tekst og opgaver til eleverne på dfi.dk

Nu skal vi igen se en film om et menneske, nemlig Jonathan. Instruktøren følger ham, mens han er syg af kræft. Det er en svær situation, især fordi han også savner sin far, som er død. Men heldigvis har Jonathan masser af humor og sin mor og sine brødre, der støtter ham rigtigt godt.

Klip 1 fra "Kan man dø i himlen?: Filmens start

- [Klik her og se filmen fra 00:00 - 05:39](#)

Opgaver

1. I skal se klippet flere gange og holde øje med noget forskelligt hver gang:
  - Hvad laver Jonathan, når vi ser ham?
  - Hvad fortæller han om?
  - Hvilke andre typer klip og billeder, ser vi, hvor Jonathan ikke er der.
  - Lyt efter filmens lyde og samtaler.
2. Fortæl med egne ord, hvad alle disse forskellige billeder og lyde, fortæller os om Jonathan og hans måde at tackle sin sygdom på? Hvorfor ser vi naturbilleder?
3. Hvorfor er titlen 'Kan man dø i himlen'? Hvor stammer det fra i filmen?
4. Hvilke grundformer har filmen? (Der er flere end to).

Klip 2 fra "Kan man dø i himlen?: Filmens slutning

Vi er med til det sidste møde på hospitalet, hvor Jonathan og hans mor skal høre om han er blevet helt rask? Stemningen er alvorlig. Hvordan ender det mon?

- [Klik her og se filmen fra 46:00 - 55:00](#)

Opgaver

Se klippet (et par gange) og bemærk, hvad I føler undervejs, afhængigt af hvad der sker.

1. Beskriv hvilke billeder og lyde/musik, der skaber hvilke følelser og stemninger?
2. Hvordan ender filmen, synes I?
3. Hvilken grundform bruger instruktøren mest i slutningen af sin film?
- Hvorfor tror I, at han gør det?

Supplerende materiale

Undervisningsmateriale til seks film om børn og sorg

Materialet er lavet i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse:

- http://www.dfi.dk/boern_og_unge/undervisning/film-i-skolen/undervisningsmaterialer/temapakker/boern-og-sorg.aspx

UNDERVISNINGSFORLØBET

- "HELT ÆRLIGT, MOR OG FAR! HELENA – DIREKTØRENS DATTER"

"Helt ærligt, mor og far! – Helena - Direktørens datter"

Dansk

Dokumentar, 2008, 24 min.

Af Anja Kvistgaard Marott

Animation af Niels Bisbo

Om filmen

Helena på 11 år har, siden hun var fem, boet i fire forskellige lande pga. sin fars arbejde. Nu skal familien igen flytte - denne gang tilbage til Danmark, fordi hendes far er blevet direktør for Carlsberg. Selvom Helena har prøvet at være den nye pige i klassen flere gange, så har hun aldrig før gået i en dansk skole, og hun ved ikke, hvordan de danske børn er, så der ligger en stor opgave forude. Men mest af alt håber hun på at få en veninde i Danmark, som hun kan have i mange år, for det har hun aldrig prøvet før.

De fire film i dokumentarserien "Helt ærligt, mor og far!" kan ses uafhængigt af hinanden. Hver især giver de en unik chance for at se de voksnes verden fra børnenes perspektiv - bl.a. igennem animationer skabt med udgangspunkt i børnenes egne tegninger.

Den personlige grundform

Selvom filmen er instrueret af den voksne Anja K. Marott, så giver denne film eleverne en god fornemmelse af, hvad en dokumentar i den personlige grundform er karakteriseret ved:

- Subjektivt fortalt (instruktøren er ofte selv synlig) – selvfremstilling
- Brug af filmiske virkemidler
- Fokus på den personlige historie
- Vi kommer meget tæt på det private

Filmens instruktør har i serien "Helt ærligt, mor og far!" gjort meget ud af, at det skal være børnenes egne personlige historier, som kommer frem, og som hun så hjælper til at iscenesætte og formidle. Anja Kvistgaard fortæller i børnehøjde, og modtagerne er (udover os/beskuerne) helt konkret børnenes egne forældre.

Denne film er skabt som en rammeformet fortælling, hvor man i filmens start ser Helena lave plakater og indbyde forældrene til at komme i 'Bio' og se filmen på hendes værelse. Så toner en animeret åbning frem med (biograf/teater-)gardiner, der glider til side og åbenbarer en titel med ordene "Helena præsenterer..."

I filmens slutning hører vi så i interviewform, hvordan forældrene har modtaget børnenes film og budskab (deraf også titlen "Helt ærligt, mor og far!"). Instruktøren giver altså hovedpersonerne 'en stemme og en platform med mulighed for at udtrykke sig. Hun bruger deres egne tegninger, som hun animerer videre på, og hun lader børnene interviewe om deres inderste bekymringer, tanker, håb og forestillinger, som de åbenbart ikke rigtigt har fået fortalt forældrene om før filmens tilblivelse.

Info til læreren om film og klip

Filmklip 1: Filmens start (00:00 – 04:10)

Vi ser 11-årige Helena introducere filmen for sine forældre, som om det er hende selv, der har lavet den.

Vi oplever Helena i interviewform fortælle, at faren er blevet direktør for Carlsberg i Danmark efter ophold i 3 lande udenfor Danmark de sidste 3 år (Schweiz, Tyskland og Istanbul/Tyrkiet). Familien har fulgt trop og Helena har skiftet skole og venner hver gang. Helena fortæller, at det der har været sværest ved den livsform, er at skulle rejse fra sine venner. Slutteligt ser man hende alene tage ud og købe en afskedsgave til (endnu) en veninde i farens fine bil med privatchauffør.

Filmklip 2: Om venskab og det svære i at skifte skole hele tiden (11:35 - 13:48)

Først ser vi Helena tale i telefon med sin veninde Nina i Schweiz. De taler schweizisk-tysk. Herefter står hun alene og spiller bold op af en væg på en overdådig lang og dyb veranda, så man får helt ondt af hende. Dernæst står hun og ser op af en meget høj væg af Carlsberg ølkasser, dette billede skal symbolisere farens job, der er umuligt at rokke ved, trods prisen; de sociale problemer som Helena selv har måtte håndtere.

Tekst og opgaver til eleverne på dfi.dk

"Helt ærlig mor og far!" er en serie af film, hvor børn ærligt fortæller forældrene om deres problemer.

11-årige Helena har sammen med instruktøren lavet filmen til sine forældre. Hun har selv tegnet tegningerne. Helenas situation er, at hun har boet i 3 lande udenfor Danmark i de sidste 3 år: Schweiz, Tyskland og Tyrkiet. Helena har skiftet skole og venner hver gang. Nu er hendes far blevet direktør for Carlsberg, og familien skal flytte hjem til Danmark igen. Men hvor længe? Helenas problem er, at det er svært at skulle rejse fra sine nye venner hele tiden, og det har hendes forældre måske ikke helt forstået.

Klip 1 fra "Helena - Direktørens datter": Filmens start

- [Klik her og se filmen fra 00:00 - 04:10](#)

Opgaver

1. Hvilken grundform har Helenas film? - Begrund ud fra klippet.
2. Hvordan kan man se, at Helena har været med til at lave filmen?
3. Hvordan kan man i filmklippet se, at Helenas liv, som 'direktørens datter', er lidt anderledes end andre danske børns liv?

Klip 2 fra "Helena - Direktørens datter": Om venskab og det svære i at skifte skole hele tiden.

I dette klip, ser vi Helena tale i telefon med sin allerbedste veninde Nina på schweizisk-tysk. Bagefter står hun alene og spiller bold op af en væg på en kæmpe veranda. Derefter klippes der til en høj væg af Carlsberg ølkasser, mens Helena fortæller.

- [Klik her og se filmen fra 11:35 - 13:48](#)

Opgaver

1. Hvilket indtryk gør det på jer, at Helena taler på et fremmed sprog med sin veninde?
2. Hvorfor skal vi se Helena stå alene og spiller bold for enden af en lang og dyb veranda, mens hendes stemme fortæller? Hvordan hænger billede og det hun siger sammen?
3. Næste billede er Helena, der står og kigger på hundredvis af ølkasser fra det firma, som faren er ansat i – Hvilken følelse skaber det at se Helena stå foran en mur af ølkasser?
4. Hvad symboliserer billedet i forhold til Helenas forhold til sin far?

UNDERVISNINGSFORLØBET - "ET ØJEBLIK"

"Et øjeblik"

Dokumentar, 1999, 5 min.
Af Klaus Kjeldsen

Om filmen

Et øjeblik varer 5 minutter, siger Nathalie.

Filmen "Et øjeblik" varer også 5 minutter. En poetisk dokumentarfilm i børnehøjde om tiden, uret og øjeblikkene.

"For min far er et øjeblik bare en halv time," konkluderer Jesper, da filmen slutter...

"Et øjeblik" er en del af DVD-antologien "Den korte film 1"

Den poetiske grundform

I "Et øjeblik" beskriver børn, billeder og lyd for os hvad 'et øjeblik' er. Men der er ikke nogen egentlig handling.

Et øjeblik er et eksempel på den poetiske form, som er kendetegnet ved:

- Ingen historie som sådan
- Fokus på sanselige og poetiske sider af virkeligheden – frem for konkret historie
- Æstetik og musik er ofte det centrale

Info til læreren om filmen

Filmen er egentlig lavet til de små børn, men er helt fortrinlig som genstand for elevernes egen selvstændige opgaveløsning.

Filmen bruger følgende iscenesættelser for at beskrive et øjeblik:

- Interviews med børn, der skal definere et øjeblik, tiden der går, og fortælle om de kan klokken og om de kommer for sent og hvor længe de mener, at voksnes 'øjeblikke varer'.
- Bag børnene, på en grå baggrund, ser man en lys søjle passere forbi hele tiden. Den symboliserer tiden/en rytme.
- Nærbilleder af forskellige ure og sekundvisere.

- Totalbilleder af skolegård, som en masse børn strømmer ud i fast motion.
- Billeder fra undervisning i et klasseværelse, hvor tempoet også er speedet op i fast motion.
- Billeder fra fodboldkamp mellem mange børn, hvor tempoet også er skruet op i fast motion.
- Spisesituationer i frikvarteret i klassen i fast motion - som vel at mærke pludseligt går over i slow motion, da vi ser en dreng og en pige sige hej til hinanden (signalere kærlighed i luften).

Lydene

Lydene er en god blanding af tempofyldt musik til fodbold-, klasse- og skolegårdsbillederne, samt lyde der signalere fart. Og så er der en masse børn som taler og ure der tikker.

Tekst og opgaverne til eleverne på dfi.dk

Her til sidst skal vi til noget helt andet, nemlig en kort film om tid. Om 'Et øjeblik'. I skal se hele filmen, den varer fem minutter.

"Et øjeblik": Om tid

- [Klik her og se hele filmen](#)

Gå i grupper og se filmen flere gange. Sæt på pause, tal om filmen. Gense en scene. Gå i dybden.

Opgaver

1. Nævn alt det vi ser og hører i filmen, som har med 'tid' at gøre.
2. Er der nogen 'hovedperson' i filmen?
3. Hvilke typer scener og billeder bruger filmen?
- Del dem ind i undergrupper og giv dem hver et navn. (Interview, Skolegård, osv.)
4. Hvilken grundform har filmen?
5. Leg at I skal instruere en film, som hedder "Evighed".
Find på 4 typer billeder og optagelser, som I vil have med. - Begrund hvorfor.
6. Hvilken grundform vil I benytte til jeres film om 'Evighed'?

Supplerende materiale

Undervisningsmaterialet "Den korte film" – læs mere her:

- http://www.dfi.dk/boern_og_unge/undervisning/film-i-skolen/undervisningsmaterialer/undervisningsantologier/den-korte-film.aspx

"Fat om dokumentarfilm", undervisningsmateriale om dokumentarfilmens genrer:

- http://www.dfi.dk/Boern_og_unge/Undervisning/Film-i-skolen/Undervisningsmaterialer/Temapakker/Fat-om-dokumentarfilm.aspx